

В. П. Туренко, д-р с.-г. наук, професор, М. С. Кітаєнко, магістрант
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ПОШИРЕНІСТЬ ТА РОЗВИТОК СЕПТОРІОЗУ ЯРОЇ ПШЕНИЦІ В ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

Яра пшениця за значенням посідає в Україні провідне місце серед зернових культур. Посівна площа сягає 152 тис. га. Вирощування її в основному зосереджене в степовій і лісостеповій зонах з помірним кліматом. В останні роки у зв'язку зі здійсненням у великих масштабах меліоративних робіт значно збільшилися площі посівів ярої пшениці на посушливих землях і на тих, які зрошуються. Одним із факторів, які суттєво знижують її врожайність, є хвороби.

Серед плямистостей листя пшениці септоріоз посідає чільне місце за шкідливістю й поширенням. Він є яскравим прикладом прогресуючих захворювань. В Україні септоріоз трапляється повсюдно і практично щорічно. Ступінь ураження пшениці збудниками септоріозу в Поліссі становить від 3,6 до 58,7 %, а у Лісостепу — від 1,5 до 44,8 %

У 50 країнах світу *Septoria nodorum* і *Septoria tritici* викликають епіфітотії, які призводять до втрат 10–50 % урожаю пшениці.

Септоріозні плямистості стають лідируючими захворюваннями. Їх частка у структурі популяції збудників хвороб збільшилася з 15 до 37 %. Частота епіфітотій становить 4–5 років із 10. За сприятливих умов ураження рослин сягає 80–90 %, що обумовлює втрати врожаю до 30 %. Втрати внаслідок ураження септоріозом налічують близько 2 % усього світового врожаю пшениці. Інкубаційний період хвороби становить 7–25 днів. Особливо інтенсивно хвороба розповсюджується при рясних дощах у поєднанні з температурою повітря в межах +20...+25 °С і слабким вітром. У посушливих умовах розповсюдження хвороби стримується.

Дослідження проводили у 2015 р. в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Ступінь прояву, розповсюдженість хвороби визначали за загальноприйнятими методиками. У фазі кущіння ярої пшениці поширеність хвороби становила 30 %, при розвитку — 14,3 %. У подальшому відбувалося підвищення поширеності хвороби. Поширеність хвороби у фазу виходу в трубку становила 35 %, а розвиток — 14,8 %.

На подальших етапах органогенезу рослин відбувалося поступове зменшення поширеності хвороби, спричинене метеорологічними умовами того періоду. У фазу колосіння – цвітіння поширеність становила 12 %, а розвиток — 5,3 %. Поширеність хвороби у фазу наливу зерна становила 10 %, при розвитку — 4,3 %.

УДК 632.485.2:633.11«324»

В. П. Туренко, д-р. с.-г. наук, професор

А. М. Польова, магістрант

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ПОШИРЕНІСТЬ І РОЗВИТОК БУРОЇ ЛИСТКОВОЇ ІРЖІ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Серед найважливіших зернових культур озима пшениця за посівними площами посідає в Україні перше місце і є основною продовольчою культурою, але існують чинники, які стримують одержання високих урожаїв. Одним із таких чинників є хвороби, втрати від яких можуть сягати 15–32 %.

Метою наших досліджень було вивчення поширеності та розвитку бурої листкової іржі. Для досягнення поставленої мети було сформульовано завдання: виявити та визначити найпоширеніші інфекційні хвороби у посівах озимої пшениці; вивчити залежність між метеорологічними умовами вегетаційного періоду та інтенсивністю поширеності і розвитку хвороби; оцінити стійкість сортів озимої пшениці до бурої листкової іржі на сортах Подолянка, Чорнява та Богдана; установити ефективність застосування фунгіцидів у захисті від бурої листкової іржі.

Дослідження проводили у 2014–2015 рр. в ПСП «Дніпро» Білокуракинського району Луганської області за загальноприйнятими методиками.

Нами встановлено, що у посівах озимої пшениці впродовж вегетації домінувала бура листкова іржа.

Проведеним скринінгом стійкості сортів озимої пшениці у фазу виходу в трубку до бурої листкової іржі встановлено: найменшу ураженість озимої пшениці було відмічено на сорті Чорнява, поширеність хвороби становила 13 %, розвиток хвороби — 0,25 %. На відміну від сорту Чорнява, середня